

ODLOMEK BOŽJE BESEDE

Jn 16,4–15 Delovanje Svetega Duha

foto: Polona Vesel Mušič

KORAKI metode Figulus:

1. MOLITEV K SVETEMU DUHU
2. BRANJE ODLOMKA (počasi, tako da lahko spremljamo dogajanje),
3. OBNOVA BESEDILA (s preprostimi besedami obnovimo slišani odlomek),
4. PREMIŠLJEVANJE OZ. MEDITACIJA (ob vprašanjih kot otroci, ki vedoželjno sprašujejo Boga; ko utihnejo naša vprašanja, se učimo prepoznavati vzgibe Svetega Duha),
5. TIHA MOLITEV (obrnemo se k Jezusu in mu v tišini, v srcu izpovemo kratko molitev – to, kar smo na podlagi besedila odkrili, kar nas čudi, veseli ...),
6. PODELITEV Z DRUGIMI ČLANI SKUPINE (svoja spoznanja – kolikor kdo želi – delimo z drugimi),
7. GLASNA MOLITEV (na podlagi spoznanj in prošenj se obrnemo k Bogu),
8. MOLIMO DRUG ZA DRUGEGA (molitev, ki se odpre iz izkušnje živega srečanja z Gospodom).

VPRAŠANJA za pomoč pri meditaciji

Priporočim se Svetemu Duhu. S pomočjo domišljije kratko pogledam kraj dogodka. Z očmi domišljije gledam osebe, s sluhom sprejemam, kar govorijo, s tipom se dotaknem ...

Gledam sebe, kako sem navzoč/a v dogodku kot udeleženec/ka. O vsem, kar sem prebral/a in kar se me je dotaknilo, premišlujem. Opazujem, kje in kako se dotika mojih misli, občutij, konkretnega življenja, kako razodeva Gospodovo obličje ter mene in druge v njem. V pomoč so mi lahko tudi naslednje misli ali vprašanja:

1. *Kako Jezus predstavi apostolom Tolažnika?*
2. *Kako sam/a doživljam Tolažnika oz. kako, od koga, po kom ... v življenju doživljam tolažbo?*
3. *Jezus uporabi za Svetega Duha tudi izraz »Duh resnice« – kako ga predstavi?*
4. *Bistveno sporočilo odlomka.*

NEKAJ MISLI O ODLOMKU

- **France Rozman: Do učencev bo Duh njihov učitelj, uvedel jih bo v vso resnico**

Učence je navdala **žalost**, ko jim je Jezus napovedal svoj odhod k njemu, ki ga je poslal. Mislili so samo na to, da bodo ostali sami sredi sveta, ki jih sovraži in preganja. Jezus jih je pograjal, ker so mislili samo na izgubo, nič pa na to, kaj jim njegov odhod prinaša dobrega. Predvsem bi se morali vprašati, kam gre. In če bi se res zavedali Jezusovih besed, da **gre k Očetu**, bi izginila žalost iz njihovih src. Njegov odhod k Očetu je nujen, da bo **prišel Tolažnik**, zato je zanje dobro, da gre. Njegov odhod, njegovo povzdignjenje na križ in vstajenje bo omogočilo, da bo po Svetem Duhu prišel med svoje učence in jih navdihoval v njihovem apostolskem delovanju.

Jezus je povedal, kako bo deloval Tolažnik. Prepričal bo svet, kako se moti glede greha, pravičnosti in sodbe. Prepričal ga bo tako, da bo jasno pokazal, kaj je greh, pravičnost in sodba. To ne pomeni, da bo svet poslej o tem pravilno poučen in bo sprejel pouk Duha za svoje prepričanje, temveč da bo privedel na dan bistvo njegovega greha, njegove krivičnosti in sodbe. Greh sveta je v tem, da svet ni maral sprejeti Jezusovega oznanila in ne priznati, da je Jezus Božji Sin. To bo delal tudi, ko se bo zapiral krščanskemu oznanilu odrešenja. Duh pa bo razkril ta svojski greh sveta. V moči Duha bo svet spoznal hudobijo svoje zakrknjenosti do Jezusa. Samo v svetlobi Duha je mogoče spoznati pot do Boga. Jezus jo je jasno razodel, Duh pa bo dal ljudem spoznanje, da jo bodo našli in šli po njej.

Izraz **pravičnost** je potrebno razumeti v pravem smislu. Pravičnost se na sodišču izpriča, ko je obtoženec razglašen za nedolžnega. Obtožen je bil po krivici. Sodni postopek je potrdil njegovo nedolžnost, zato je prišla na dan njegova pravičnost. Ta obtoženec je bil Jezus. Njega so Judje po krivici križali. Dokaz za to, da je bil Jezus nedolžen je, da ga je Bog obudil od mrtvih. Vstajenje je privedlo na dan Jezusovo pravičnost. Tolažnik bo s svojim delovanjem tudi jasno pokazal, kaj je sodba. Svet je mislil, da je bil Jezus obsojen, toda Jezusova smrt je bila v resnici Božja sodba nad vladarjem tega sveta. S tem izrazom je mišljen hudič (prim. 2 Kor 4,4), kajti Jezus je prav s svojo smrtjo zmagal nad hudičem. Ker je Jezus vstal od mrtvih, je premagal smrt in s tem hudiča, kajti smrt je po hudičevi nevoščljivosti prišla na svet (Mdr 2,24). Do učencev pa bo Duh njihov učitelj. Uvedel jih bo v vso resnico, kar pomeni, da jih bo razsvetljeval, da bodo prav razumeli Jezusove besede in ne da jih bo učil resnic, ki jih Jezus ni povedal. Ob pomoči Duha bodo črpali iz Jezusovih besed pobude in usmeritve (Rozman 1995, 755–757).

- **Fausti: Duh je kot luč, ki neizogibno razprši temo**

Nadaljuje se osrednja tema zadnje večerje: Jezusov odhod ni neuspeh, temveč izpolnitev njegovega dela. Zanj je vrnitev k Očetu, za nas pa dar Duha. Tako se začne njegova nova prisotnost: če je bil prej »z« nami, je zdaj »v« nas s Tolažnikom. Njegova odsotnost je za nas odmik, ki ga potrebujemo, da se rodimo in rastemo.

Te Jezusove besede so uteha za učence, ki se bodo morali soočiti z istimi težavami kot on: Duh resnice bo pričeval zanje, jim omogočil razumeti njegov odhod kot zmago nad hudim in jih usposobil, da bodo nadaljevali pričevanje njega samega.

Jezusov odhod ustvari vrtinec, ki potegne tudi nas za njim. Čas med njegovim odhodom in njegovo vrnitvijo je zgodovina našega življenja v Duhu. V 16. poglavju so načrtane temeljne črte te zgodovine, ki je hkrati zgodovina Cerkev in zgodovina sveta. Cerkev namreč pričuje svetu, da je njegova pristna resnica ljubezen, iz katere izhaja in proti kateri gre. Naše življenje v Duhu pomeni, da z njim in kakor on nadaljujemo proces odrešenja za vse. Tako se uresničuje naša vrnitev k Očetu, ki se izpolnjuje dan za dnem v znamenju ljubezni do bratov. Njegova odsotnost od nas postane njegova prisotnost v nas in po nas v vsem svetu. Naše življenje učencev ima torej »eshatološko«, dokončno vrednost: že zdaj je večno življenje, ker živimo kot sinovi in kot bratje. Ima pa tudi »apokaliptično« in »odrešenjsko« vrednost: razodeva in z razodevanjem daje Sinovo življenje vsakomur, ki ga prejme.

Jezus se vrača k Očetu, učenci pa si ne upajo niti vprašati, »kam« gre. Zaskrbljeni so zaradi prihodnosti, njegove in svoje. Njegov odhod vidijo kot bolečo ločitev. Jezus prvi, da je dobro za nas, da se vrne k Očetu, ker nam tako pošlje Tolažnika. Ta bo dopolnil Božjo sodbo, odtegnil svet vladarju tega sveta in uvajal učence vse globlje v njegovo skrivnost Sina.

Duh, ki nam ga Jezus podeli s križa, preobrne položaj. Svet, prepričan o svoji zmoti, je odrešen pogube; in vladarja tega sveta, ki je mislil, da je zmagal z orožjem sovraštva, premaga Sin, ki da življenje iz ljubezni. Duh je kot luč, ki neizogibno razprši temo: svetu pokaže njegovo prevaro in razodene učencem, česar še niso razumeli. S svojo močjo jih usposobi, da nosijo težo tega, kar je Jezus povedal. Božji Duh, začetek stvarjenja, je tudi začetek osvoboditve človeka. Sinov odhod požene pot bratov za njim. Kakor jih je on pritegnil k sebi, tako bodo oni s svojim pričevanjem pritegnili vse k njemu, dokler ne bo dopolnjen načrt Očeta, ki hoče rešiti svet.

Jezus nam s svojim odhodom k Očetu podari Duha. Ta nam odpre oči za prevaro, v kateri živi svet in nas usposobi, da živimo njegovo ljubezen Sina. Cerkev, ki jo poživlja ta Duha, nadaljuje v zgodovini samo pričevanje Sina v korist bratom.

- **Zdaj pa odhajam ...** Jezus ne reče nikoli, da bo umrl. Njegov odhod je vrnitev k Očetu, ki ga je poslal. Ko je izpolnil svoje poslanstvo, je poveljčan pri njem.
- **Nobeden izmed vas me ne vpraša: Kam odhajaš? ...** Učenci ne vedo, da je Sinov »kje« združenost z Očetom in brati. Ne upajo si niti vprašati, kam odhaja: njegovega križa ne razumejo kot polno uresničitev ljubezni. So v stanju izgubljenosti, ki bo vedno doletelo tudi Cerkev: križ se zdi brodolom vsakega njihovega upanja (prim. Lk 24,21).
- **Vam je žalost napolnila srce ...** Kot so vsi jokali zaradi smrti Lazarja, tako imajo učenci napolnjeno srce z žalostjo tudi zaradi Jezusa. Čutijo se sirote. Niso še razumeli skrivnosti pšeničnega zrna. So kot žene pri grobu, ki iščejo med mrtvimi njega, ki je živ; kot Magdalena, ki v joku išče svojega Gospoda in ga ne najde. In vendar ga ima pred očmi.
- **Govorim vam resnico ...** Jezus nam pove resnico: njegova smrt je odhod k Očetu, od katerega je prišel.
- **Če ne grem, Tolažnik ne bo prišel k vam, če pa odidem, vam ga bom poslal ...** Sin nam, s tem ko odide, da polnost Očetove ljubezni: izroča nam Duha, ki nas porodi od zgoraj, nas oživlja in pošilja k bratom, da bi k vsem ponesli spravo. Tolažnik bo premagal vsako našo samoto. On, ki je bil prej »pri« nas v Jezusovi zemeljski prisotnosti, bo po njegovem odhodu prebival »v« nas. Čudovita je zavest, da je Bog v nas, da nam je bližji, kot smo si mi sami. Ganljivo je misliti, da je naše telo tempelj Svetega Duha (1 Kor 6,19). Če Jezus ne gre na križ, nam ta Duh ostane neznan. Na križu nam bo namreč izročil Duha.
- **Ko pride on ... bo ovrigel svet glede greha, pravičnosti in sodbe ...** V v. 8 do 15 je opisano njegovo delo, najprej do sveta, potem pri učencih. Podrobneje so podana tri delovanja Tolažnika do sveta: razjasnil mu bo njegovo zmoto in ga prepričal o grehu, razkril mu bo laž in mu pomagal razumeti to, kar je prav, odrešil ga bo njegovega hudega, s tem, ko mu bo pokazal, kakšna je Božja sodba.

Ovrigel svet glede greha – prevedemo lahko kot »prepričal« ali »obtožil«. Toda Božji Duh ni tožnik (Satan), ampak tolažnik (Paraklet, odvetnik). On bo svetu omogočil razumeti greh, katerega žrtev je: ne sprejeti Sina. Greh sveta je ne verovati v Jezusa, Sina, ki nam je prišel razodet Očeta. Naša zmota je vse od začetka ne verovati v ljubezen, iz katere izhajamo. Ta nevera ni le preteklo dejstvo, ampak

deluje tudi v sedanosti v tistih, ki zaradi nevere v Jezusa niso spoznali ljubezni, ki jo ima Bog do njih in ne verujejo vanjo (prim. 1 Jn 4,16).

Pravičnosti – s pravičnostjo je mišljeno, kdo ima prav. Duh bo omogočil razumeti, da ima prav Jezus: svet bo odkril praznoto svojega delovanja in videl lepoto ljubezni. Jezusov križ ni ponižanje in poraz, temveč poveličanje in zmagošlavje ljubezni. Jezusa ne vidimo več v mesu, ker je pri Bogu. Znova ga bomo videli po Duhu, ki nam daje živeti iz njega in kakor on.

Sodbe – tu sodba pomeni obsodba. Duh bo na križu dal razumeti sodbo Boga, ki obsoja greh in rešuje grešnika. Svet, ki je sodil in obsodil Sina, bo razumel križ kot sodbo Boga proti hudemu in odrešitev človeka. Križ je namreč razodetje Božje ljubezni. Z njim Sin obsodi in izžene iz nas vladarja tega sveta, ki nas drži kot sužnje v svoji laži.

- **Še veliko vam imam povedati, a zdaj ne morete nositi ...** Jezus nam je s svojim odhodom povedal vse o Bogu: ne more nam povedati ali dati še več. Toda ljubezen presega vsako vednost: vedno je mogoče razumeti še kaj več, kar ostane neizrečeno. Duh nam bo dal razumeti neizrečeni del tega, kar je Jezus povedal: aktualiziral bo v zgodovini njegovo navzočnost tako, da bo »govoril« tu in zdaj o tem, kar je on »povedal« takrat. Vsa zgodovina je dopolnjevanje Sinovega razodetja v luči ljubezni.
- **Ko pa pride on, Duh resnice, vas bo uvedel v vso resnico ...** Tolažnik je imenovan Duh resnice, ker postavi na laž duha laži, ki vlada svetu. Sin je sicer že »vsa« resnica, Duh ljubezni pa nas bo uvedel vanju in nam omogočil, da nam bo vedno bolj jasna. Je dinamična resnica, pot razumevanja in ljubezni, ki ji ni konca.
- **Ne bo govoril sam od sebe, temveč bo povedal, kar bo slišal ...** Ko se konča Jezusovo »govorjenje«, bo še naprej »govoril« Duh v nas, ki nas bo opozarjal na njegove besede. Duh ne pove nič drugačnega od tistega, kar je povedal Sin. Ker je ljubezen, bo storil, da bo v našem srcu zvenelo to, kar je slišal v Božjem srcu. Samo ljubezen ponavzoči ljubljenega in omogoča razumeti njegove besede.
- **Oznanjal vam bo prihodnje reči ...** Ljubezen nas usposobi, da prejmemo razodetje Očeta in Sina. Beseda, ki je postala meso, nam je razodela vse: Duh nam jo ponavlja in vedno na novo oznanja tako, da nam daje luč, da jo razlagamo in živimo v svojem konkretnem položaju. Za človeka vsaka resničnost obstaja, kolikor jo pozna, vredna pa mu je, kakor si jo razlaga.

Izraz »oznanjal vam bo prihodnje reči« ne pomeni, da bo Duh razodeval stvari iz prihodnosti. Krščansko preroštvo je v tem, da vidimo sedanost v luči Jezusove preteklosti: kar se je zgodilo njemu, se zgodi in se bo zgodilo vsakemu učencu, v vsakem kraju in času. Omogoča nam videti resničnost z njegovimi očmi Sina, ki so iste kot Očetove.

- **On bo mene poveličal, ker bo iz mojega jemal in vam oznanjal ...** Gre za govor o prihodnjem poveličanju Sina v njegovih bratih, po Duhu, ki jim bo dal živeti kakor on. Kajti Jezus pravi: »Jaz sem jim dal veličastvo, ki si ga dal meni« (17,22), »da bo ljubezen, s katero si me ljubil, v njih in bom jaz v njih« (17,26). Tolažnik bo v nas poveličal Sina tako, da bo jemal to, kar je njegovo, njegovo zedinjenost z Očetom in to posredoval nam.
- **Vse, kar ima Oče, je moje, zato sem vam rekel: Iz mojega jemlje in vam bo oznanjal ...** Sin je eno z Očetom: ima isto življenje in isto veličastvo, isto ljubezen in isto voljo, da reši svet. Duh vse to posreduje nam in nas uvaja v skrivnost Trojice, ljubezni med Očetom in Sinom, ki se preliva na vsa bitja. V tem je bistvo njegovega dela, ki poveličuje Sina v bratih, vse dokler ne bo Bog vse v vseh (1

Kor 15,28). Jezus znova zatrdi, da nam bo Duh/ljubezen vedno na novo oznanjal skrivnost Sina, dokler nam ga ne bo vtisnil v srce in nas naredil za njegov živi spomin. Tako vedno bolj vstopamo v njegov neizrekljivi odnos Sina z Očetom in postajamo mi sami sinovi. Tedaj bo tudi naše meso, kakor njegovo, razlaga nevidnega Boga. To je povečanje Sina, ki ga bo Duh resnice vodil naprej v zgodovini, po zaslugi tega, da Jezus »odhaja« k Očetu.

• Sveti Duh TOLAŽNIK

Jezus Svetega Duha imenuje **tolažnik** in tudi **zdravnik naših duš** – kar pomeni, da tolaži in zdravi naše duše, potrebujemo ga kot **življenjskega sopotnika in prijatelja**. Če si na primer zlomimo nogo, gremo k zdravniku, morda celo k specialistu, ki nogo primerno oskrbi, da se poškodba v določenem času zaceli in lahko ponovno stopimo na nogo. Kaj pa če je ranjeno naše srce, naša notranjost, če nas doletijo manjše ali večje preizkušnje, kot so na primer bolezen, izguba službe, premoženja, odhod ljubljenice osebe (iz odnosa ali v večnost) in podobno? Kdo od nas nima kdaj take situacije, da ga more potolažiti le Bog sam? Dobro je torej, da ozaveščamo, kdo je v takih primerih »specialist« za naše srce – da je to prav **Sveti Duh**, če ga seveda povabimo v svoje življenje, v svoje srce in se mu prepustimo, da nas potolaži in prenovi. Pa ne le v težjih primerih, ampak vsak dan, vedno znova, ko potrebujemo tolažbo in pomoč, se lahko obrnemo h Gospodu. Navadno rečemo, da čas celi rane, a še bolj drži, da jih zaceli Gospod Sveti Duh s svojo prisotnostjo in ljubeznijo, če se mu prepustimo. Življenjske preizkušnje je namreč veliko lažje prenašati, če jih z nekom podelimo. V prijateljskem odnosu z Bogom (še posebej v molitvi, Božji besedi, zakramentih; pa tudi v duhovnem pogovoru, deljenju duhovnih izkustev, duhovnem branju ...) nas Sveti Duh počasi umiri, rane se zacelijo, v nas se rodi novo življenje, ki je rojeno iz odnosa z Bogom, iz njegove ljubezni. V vsem in po vsem nas čaka On, ki je vse ustvaril in vse prežema. Rane postajajo čedalje bolj **vstajenjske rane** – so še vidne, a ne bolijo več, ker so znamenja novega življenja z Bogom. In kot lahko stopimo na nogo, ko se poškodba zaceli, tako gremo lahko z zaceljenimi ranami srca v nove odnose, v novo življenje. Jezus pravi: »Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni, nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.« (Mr 2,17) »Kdor je žejen, naj pride. Kdor hoče, naj zastonj zajame vodo življenja.« (Raz 22,17)

Sveti Duh je »drugi« Tolažnik, drugi po redu, ker je Jezus Kristus sam prvi Tolažnik, ker on prvi prinaša in daje veselo oznanilo: »Jaz pa bom prosil Očeta in dal vam bo drugega Tolažnika, da bo ostal pri vas vekomaj: Duha resnice, ki ga svet ne more prejeti, ker ga ne vidi in ne pozna. Vi ga poznate, ker ostaja pri vas in bo v vas.« (Jn 14,16–17) Sveti Duh prihaja za njim in po njem, da po Cerkvi v svetu nadaljuje delo veselega oznanila o odrešenju (KKC 692; Janez Pavel II. 1986, 9). Ko Jezus napove in obljubi prihod Svetega Duha, ga imenuje »Paraklet«, kar pomeni »Tolažnik«, dobesedno: »tisti, ki je **poklican zraven**«, »advocatus« (Jn 14,16.26; 15,26; 16,7). Imenujemo ga tudi »priprošnjik« ali »branilec« (brani nas pred svetom, daje pogum, stanovitnost in gotovost; brani nas pred hudičem, ki nas obtožuje in pred lastnim grehom). Je advokat-tolažnik, ki prihaja na pomoč naši nemoči, krhkosti, ranljivosti, kot nam nazorno pove pismo Rimljanom: »Duh prihaja na pomoč naši slabotnosti. Saj niti ne vemo, kako je treba za kaj moliti, toda sam Duh posreduje za nas z neizrekljivimi vzdihmi.« (Rim 8,26) (Vesel Mušič 2018, 97–98)

Literatura:

- Rozman, France. 1995. *Razloženi evangeliji*, Ljubljana: DZS, str. 755–757.
- Fausti, Silvano. 2012. *Skupnost bere Janezov evangelij*, Celje, Mohorjeva družba, str. 418–424.
- Vesel Mušič, Polona. 2018. »Skoči ven«, *Birma = Sveti Duh = Ljubezen*. Ljubljana: Salve.

Ljubljana, 12. maja 2020

Pripravila: Polona Vesel Mušič, polona.vmusic@gmail.com
Foto: Polona